

Skog Alnarp

Bra åtgärd, men varning för regn

Det finns all anledning att behandla tallplanter mot bete, men risken är att det blir fel och då är det dyra misstag.

Ungefär var femte hektar som förnygras i södra Sverige planteras med tall. Enligt professor Urban Nilsson bör helst alla dessa tallplanter behandlas mot bete av rådjur, hjort och älg.

– Det finns förnygringar som klarar sig utan bete, men vilka är nästan omöjligt att förutse. Alla är mer eller mindre i riskzonen.

I ETT första storskaligt försök har forskarna undersökt om det fungerar att behandla plantorna mot viltbete.

På östkusten, i trakterna kring Vimmerby, valdes 40 hyggen som planterats med tall våren 2020. Hälften av dessa behandlades med viltskydd och hälften lämnades obehandlade.

Resultaten visar att en lyckad behandling fungerar. Går allt bra kan betesskadorna begränsas till några procent, men det är inte enkelt. Ganska många av de behandlade

Urban Nilsson

ytorna fick mycket stora betesskador.

– Det är inte helt lätt att tolka och vi behöver veta mer. Den troligaste förklaringen är att skyddet regnade bort. De medel vi testade kräver att beläggningen torkar in ordentligt.

– Det är förstås en utmaning. En privat markägare, som gör behandlingen själv, har lättare att pricka in rätt tidpunkt. För större markägare som lejer entreprenörer för arbetet är det knepigare. Då planeras arbetet in tidigt och det är inte helt lätt att ändra i kalendern.

ATT behandlingen i flera fall inte hade effekt kan också bero på att en del djur blivit vana vid att talltopparna är lite udda och inte låter sig avskräckas.

Det finns flera exempel på att fladdrande band, uppblåsbara ballonger eller avskräckande ljud kan fungera ett tag, innan djuren vänjer sig.

– Vår hypotes är att regn är boven i dramat, men vi behöver veta mer, konstaterar Urban Nilsson.

DET är mycket som står på spel, både genom risken för betesskador och för direkta kostnader. Att anlita en entreprenör för arbetet kostar 2000 - 3000 kronor per hektar.

Helst bör plantorna behand-

Behandling med Trico. Foto: Mikael Andersson.

las varje år tills de når betessäker höjd, runt två meter.

I Götaland planteras drygt 400 000 hektar om året med tall. Den totala kostnaden för en komplett viltbehandling blir därmed över 600 miljoner kronor om året.

Behandlingen görs på hösten inför ett hotande vinterbete.

DET finns flera olika medel att välja emellan. I försöket testades Trico och Arbinol.

Det ena medlet bygger på att betesdjuren inte tycker om doften av får, den andra har en avskräckande vit färg och är otrevlig att beta.

Dessutom skyddades en del plantor genom att sätta en bit frystejp på toppskottet, likt en flagga.

– På det hela taget var alla tre metoderna lika effektiva, men det här var ingen jämförelse mellan olika medel utan en pilotstudie för att se om det över huvud taget är någon idé att behandla plantorna.

– Vi behöver fler försök och mer kunskap. Vår slutsats så här långt är att inget medel

fungerar till 100 procent, men tillräckligt många plantor blir oskadade för att motivera en insats, förutsatt att inget går fel med behandlingen.

– Idealet är förstås att behandla plantorna varje år tills de blir ett par meter, vilket kan ta upp till tio år.

– Viktigast är att göra en insats första året då plantorna riskerar att dödas av älgar och rådjur. När de blir lite större kan plantan klara betet, om än med minskad tillväxt och eftersatt kvalitet

I norra Sverige är det lite annorlunda. Där har plantorna i normalfallet skydd av snön under de första åren. Forskarna har lagt ut ett liknande försök i Norrland för att få veta mer.

Försöket i södra Sverige har gjorts på Sveaskogs marker, bolaget också är med och finansierar arbetet tillsammans med Partnerskap Alnarp.

Forskare i projektet var förutom Urban Nilsson också Ulf Johansson, Tönnersjöhedens försökspark, samt Mikael Andersson och Martin Ahlström från Asa försökspark.